Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2024/5753

17.10.2024.

P9_TA(2024)0019

Dzīvsudrabs: zobārstniecības amalgams un citi dzīvsudrabu saturoši produkti, kuriem piemēro ražošanas, importa un eksporta ierobežojumus

Eiropas Parlamenta 2024. gada 17. janvārī pieņemtie grozījumi priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz zobārstniecības amalgamu un citiem dzīvsudrabu saturošiem produktiem, kuriem piemēro ražošanas, importa un eksporta ierobežojumus, groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 17. maija Regulu (ES) 2017/852 par dzīvsudrabu (COM(2023)0395 – C9-0309/2023 – 2023/0272(COD)) [1]

(Parastā likumdošanas procedūra: pirmais lasījums)

(C/2024/5753)

Grozījums Nr. 1

Regulas priekšlikums

1.a apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(1a) Dzīvsudrabs ir ķīmiska viela, kas raisa bažas visā pasaulē, jo tas tiek pārnests lielos attālumos atmosfērā, tas ir noturīgs pēc antropogēnās nokļūšanas vidē un tam piemīt spēja bioloģiski akumulēties ekosistēmās. Dzīvsudrabam ir nopietna negatīva ietekme uz cilvēka veselību, un tas tiek pārnests no mātes uz bērnu, pārvarot placentu vai barojot ar krūti. Dzīvsudraba piesārņojums vidē var rasties antropogēnu darbību rezultātā, tostarp pēc dzīvsudraba atkritumu nepietiekamas apsaimniekošanas, kremēšanas vai nepareizas obligāto separatoru izmantošanas zobārstu praksēs.

Grozījums Nr. 2

Regulas priekšlikums

4. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
(4) Ņemot vērā bezdzīvsudraba alternatīvu pieejamību, ir lietderīgi aizliegt zobārstniecības amalgamas izmantošanu zobu ārstēšanai visām iedzīvotāju grupām, vienlaikus saglabājot iespēju izmantot zobārstniecības amalgamu pacientiem ar īpašām medicīniskām vajadzībām. Lai novērstu zobārstniecības amalgamas, ko aizliegts lietot Savienības tirgū, ražošanu eksportēšanai no Savienības, ir jāaizliedz zobārstniecības amalgamas ražošana un eksports. Tāpēc būtu attiecīgi jāgroza Regulas (ES) 2017/852 10. pants.	(4) Ņemot vērā bezdzīvsudraba alternatīvu pieejamību, ***alternatīvo materiālu pieejamību cenas ziņā un šobrīd daudzās dalībvalstīs notiekošo pāreju uz bezdzīvsudraba plombām,*** ir lietderīgi aizliegt zobārstniecības amalgamas izmantošanu zobu ārstēšanai visām iedzīvotāju grupām, vienlaikus saglabājot iespēju izmantot zobārstniecības amalgamu pacientiem ar īpašām medicīniskām vajadzībām. ***Pāreja uz bezdzīvsudraba alternatīvām zobu plombēšanā daudzās dalībvalstīs jau ir progresējusi, tādējādi apliecinot šāda aizlieguma iespējamību un nepieciešamību***

[1] Jautājums tika nodots atpakaļ atbildīgajai komitejai starpiestāžu sarunām saskaņā ar 59. panta 4. punkta ceturto daļu (A9-0002/2024).

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	kā izmaksu ziņā lietderīgu veidu, kā novērst papildu dzīvsudraba piesārņojumu. Lai novērstu zobārstniecības amalgamas, ko aizliegts lietot Savienības tirgū, ražošanu eksportēšanai no Savienības, ir jāaizliedz zobārstniecības amalgamas ražošana un eksports. Tāpēc būtu attiecīgi jāgroza Regulas (ES) 2017/852 10. pants.

Grozījums Nr. 3

Regulas priekšlikums

4.a apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(4a) Krematorijas ir nozīmīgs dzīvsudraba avots, no kura tas nokļūst atmosfērā, un pat pēc zobārstniecības amalgamas izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas, krematorijas arī turpmāk palielinās dzīvsudraba piesārņojumu gaisā, ūdenī un augsnē. Ir jāapkopo informācija par dalībvalstīs īstenotajiem pasākumiem un jāizstrādā krematorijām paredzētas pamatnostādnes, lai panāktu pienācīgu piesārņojuma novēršanu un mazinātu ietekmi uz vidi un cilvēku veselību.

Grozījums Nr. 16

Regulas priekšlikums

4.b apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(4b) Lai ierobežotu pārejas uz bezdzīvsudraba plombām sociālekonomisko ietekmi uz pacientiem un zobārstiem zobārstniecības izmaksu ziņā, dalībvalstīm būtu jācenšas nodrošināt, ka par bezdzīvsudraba alternatīvām ir pieejama atbilstoša kompensācija. Pakāpeniski pārtraucot zobārstniecības amalgamas izmantošanu, vajadzības gadījumā būtu arī jānodrošina zobārstu profesionālā apmācība, lai viņi apgūtu jaunas metodes.

Grozījums Nr. 4

Regulas priekšlikums

5. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
(5) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/65/ES 4. panta 1. punktā ([44])ir aizliegts laist Savienības tirgū un importēt Savienībā noteiktas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kas satur dzīvsudrabu. Minētās direktīvas III pielikumā cita starpā ir uzskaitītas noteiktas dzīvsudrabu saturošas spuldzes, uz kurām līdz tajā noteiktajiem datumiem minētais aizliegums neattiecas. Attiecībā uz nelineārajām halofosfātu spuldzēm minētā atbrīvojuma termiņš jau beidzās 2016. gada 13. aprīlī, un attiecībā uz noteiktām vispārējai apgaismei paredzētām kompaktajām fluorescences spuldzēm, lineārajām fluorescences spuldzēm un augstspiediena nātrija (tvaiku) spuldzēm, kā arī attiecībā uz nelineārajām trīsjoslu luminofora fluorescences spuldzēm tas beigsies 2023. gada 24. februārī vai 2027. gada 24. februārī. Turklāt Lēmumā MC-4/3 ([45]), kas pieņemts Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu Pušu konferences ceturtajā sanāksmē, kura norisinājās 2022. gada 21.–25. martā, ir uzskaitītas noteiktas vispārējai apgaismei paredzētas lineārās fluorescences spuldzes, kas turpmāk tiks aizliegtas. Savienība minēto lēmumu atbalstīja ar Padomes Lēmumu (ES) 2022/549 ([46]). Tā kā dažas no šīm spuldzēm pašlaik nav iekļautas Regulas (ES) 2017/852 II pielikuma A daļā, saskaņotības labad tās būtu jāiekļauj minētajā daļā, lai aizliegtu to ražošanu un eksportu no datumiem, kas atbilst Direktīvas 2011/65/ES III pielikumam un visīsākajiem termiņiem, kuri iekļauti Lēmumā MC-4/3.	(5) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/65/ES 4. panta 1. punktā ([44])ir aizliegts laist Savienības tirgū un importēt Savienībā noteiktas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kas satur dzīvsudrabu. Minētās direktīvas III pielikumā cita starpā ir uzskaitītas noteiktas dzīvsudrabu saturošas spuldzes, uz kurām līdz tajā noteiktajiem datumiem minētais aizliegums neattiecas. Attiecībā uz nelineārajām halofosfātu spuldzēm minētā atbrīvojuma termiņš jau beidzās 2016. gada 13. aprīlī, kompaktajām fluorescences spuldzēm tas beidzās 2023. gada 24. februārī ***un vispārējai apgaismei paredzētām*** lineārajām fluorescences spuldzēm — ***2023. gada 24. augustā***. ***Attiecībā uz nelineārajām trīsjoslu luminofora fluorescences spuldzēm atbrīvojuma termiņš beigsies 2025. gada 24. februārī. Atbrīvojuma termiņš lielākajai daļai*** vispārējai apgaismei paredzētām augstspiediena nātrija (tvaiku) spuldzēm ***ar labāku krāsu indeksu beidzās 2023. gada 24. februārī, bet pārējām šāda veida spuldzēm***, kā arī ***citām vispārējai apgaismei paredzētām augstspiediena nātrija (tvaiku)*** spuldzēm ***atbrīvojuma termiņš beigsies 2025. gada 24. februārī***. Turklāt Lēmumā MC-4/3 ([45]), kas pieņemts Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu Pušu konferences ceturtajā sanāksmē, kura norisinājās 2022. gada 21.–25. martā, ir uzskaitītas noteiktas vispārējai apgaismei paredzētas lineārās fluorescences spuldzes, kas turpmāk tiks aizliegtas. Savienība minēto lēmumu atbalstīja ar Padomes Lēmumu (ES) 2022/549 ([46]). Tā kā ***ir lietderīgi pēc iespējas ātrāk aizliegt atlikušo dzīvsudrabu saturošo spuldžu eksportu no Savienības, un tā kā*** dažas no šīm spuldzēm pašlaik nav iekļautas Regulas (ES) 2017/852 II pielikuma A daļā, saskaņotības labad tās būtu jāiekļauj minētajā daļā, lai aizliegtu to ražošanu un eksportu no datumiem, kas ***noteikti*** Direktīvas 2011/65/ES III ***pielikumā*** un ***atbilst*** visīsākajiem termiņiem, kuri iekļauti Lēmumā MC-4/3. ***Turklāt, pēc iespējas ātrāk pakāpeniski izbeidzot dzīvsudrabu saturošu spuldžu eksportu, var panākt ievērojamus papildu ieguvumus, jo bezdzīvsudraba alternatīvas ir energoefektīvākas un tādējādi novērstu lielu daudzumu CO_2 emisiju izplūdi.***
([44]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/65/ES (2011. gada 8. jūnijs) par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (OV L 174, 1.7.2011.).	([44]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/65/ES (2011. gada 8. jūnijs) par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (OV L 174, 1.7.2011.).
([45]) Padomes Lēmums (ES) 2022/549 (2022. gada 17. marts) par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu pušu konferences ceturtās sanāksmes otrajā posmā jāieņem par to, lai pieņemtu Lēmumu grozīt minētās Konvencijas A un B pielikumu (OV L 107, 6.4.2022., 78. lpp.).	([45]) Padomes Lēmums (ES) 2022/549 (2022. gada 17. marts) par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu pušu konferences ceturtās sanāksmes otrajā posmā jāieņem par to, lai pieņemtu Lēmumu grozīt minētās Konvencijas A un B pielikumu (OV L 107, 6.4.2022., 78. lpp.).

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
([46]) Padomes Lēmums (ES) 2022/549 (2022. gada 17. marts), par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu pušu konferences ceturtās sanāksmes otrajā posmā jāieņem par to, lai pieņemtu Lēmumu grozīt minētās konvencijas A un B pielikumu.	([46]) Padomes Lēmums (ES) 2022/549 (2022. gada 17. marts), par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu pušu konferences ceturtās sanāksmes otrajā posmā jāieņem par to, lai pieņemtu Lēmumu grozīt minētās Konvencijas A un B pielikumu ***(OV L 107, 6.4.2022., 78. lpp.)***.

Grozījums Nr. 5

Regulas priekšlikums

5.a apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(5a) Ņemot vērā dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu kaitīgo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, eksponētība un emisijas būtu pēc iespējas jāsamazina. Jaunākie ziņojumi liecina, ka Eiropas uzņēmumi ražo un eksportē dzīvsudraba savienojumus, kas tiek izmantoti neatļautiem lietojumiem, jo īpaši kosmētikā. Tāpēc Komisijai būtu jāziņo par Minamatas konvencijas īstenošanu un izpildi, jo īpaši par dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošanu kosmētikā un par dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu ražošanu, importu un eksportu neatļautiem lietojumiem. Komisijai būtu sīkāk jāizvērtē atlikušie dzīvsudraba lietojumi, piemēram, porozimetrijā, bākās un vakcīnās, kā arī nepieciešamība grozīt lielu atkritumu avotu sarakstu un attiecīgajā gadījumā jāierosina pasākumi, lai pakāpeniski izbeigtu šādus lietojumus un regulētu ražošanu, importu un eksportu šādiem mērķiem.

Grozījums Nr. 6

Regulas priekšlikums

5.b apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(5b) Ņemot vērā to, ka nav piemērotu sistēmu neelektronisku un elektronisku dzīvsudrabu saturošu produktu atkritumu savākšanai, atkritumu poligonos un atkritumu incinerācijas stacijās turpina rasties sekundārās dzīvsudraba emisijas, kas apliecina nepieciešamību, ka šādi produkti ir jāvāc atsevišķi un videi nekaitīgā veidā.

Grozījums Nr. 7

Regulas priekšlikums

1. pants – 1. daļa – 1. punkts – a apakšpunkts

Regula (ES) 2017/852

10. pants – 2.a punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
2.a No 2025. gada 1. janvāra zobārstniecības amalgamu neizmanto zobu ārstēšanai nevienai iedzīvotāju grupai, izņemot gadījumus, kad zobārsts uzskata, ka tas noteikti nepieciešams sakarā ar īpašām pacienta medicīniskajām vajadzībām.;	2.a No 2025. gada 1. janvāra zobārstniecības amalgamu neizmanto zobu ārstēšanai nevienai iedzīvotāju grupai, izņemot gadījumus, kad zobārsts uzskata, ka tas noteikti nepieciešams sakarā ar ***pamatotām*** īpašām pacienta medicīniskajām vajadzībām.;

Grozījums Nr. 8

Regulas priekšlikums

1. pants – 1. daļa – 1.a punkts (jauns)

Regula (ES) 2017/852

11. pants – 1.a punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(1a) regulas 11. pantā iekļauj šādu punktu: ***"Dzīvsudrabu saturošus produktus, kuri joprojām atrodas apritē un kurus vairs nevar izmantot, uzskata par atkritumiem un savāc atsevišķi un videi nekaitīgā veidā."***

Grozījums Nr. 9

Regulas priekšlikums

1. pants – 1. daļa – 1.b punkts (jauns)

Regula (ES) 2017/852

18. pants – 3.a punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(1b) regulas 18. pantā iekļauj šādu punktu: ***"3.a Dalībvalstis līdz 2024. gada 30. jūnijam un pēc tam reizi divos gados ziņo Komisijai par plānotajiem un īstenotajiem pasākumiem, ar kuriem samazina dzīvsudraba emisijas un noplūdes no krematorijām.***

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	Komisija datus par pasākumiem, par kuriem dalībvalstis ziņojušas saskaņā ar pirmo daļu, dara publiski pieejamus."

Grozījums Nr. 10

Regulas priekšlikums

1. pants – 1. daļa – 1.c punkts (jauns)

Regula (ES) 2017/852

19. pants – 1.a punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(1c) regulas 19. pantā iekļauj šādu punktu: ***"1.a Līdz 2025. gada 31. decembrim Komisija ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par dzīvsudraba emisiju un noplūžu samazinājumu no krematorijām, pamatojoties uz 18. panta 3.a punktā minētajiem ziņojumiem un attiecīgā gadījumā uz emisiju samazināšanas tehnoloģijām, ar kurām kontrolē un mazina dzīvsudraba emisijas un noplūdes no krematorijām, ņemot vērā spēkā esošās pamatnostādnes."***

Grozījums Nr. 11

Regulas priekšlikums

1. pants – 1. daļa – 1.d punkts (jauns)

Regula (ES) 2017/852

19. pants – 2.a punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(1d) regulas 19. pantā iekļauj šādu punktu: ***"2.a Līdz 2026. gada 30. jūnijam Komisija sniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā izvērtēta iespēja līdz 2030. gadam atsaukt 10. pantā minētos atbrīvojumus attiecībā uz zobārstniecības amalgamu izmantošanu. Minētajā ziņojumā izklāsta arī ietekmi uz pacientu veselību kopumā un uz tiem pacientiem, kam amalgamu plombas ir nepieciešamas.***

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	Komisija vajadzības gadījumā kopā ar pirmajā daļā minēto ziņojumu ierosina pasākumus.
	Līdz 2026. gada 31. decembrim Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu par:
	(a) konvencijas īstenošanu un izpildi, tostarp par konvencijas pušu pakāpenisku atteikšanos no dzīvsudraba izmantošanas kosmētikā līdz 2025. gadam un par dzīvsudraba savienojumu ražošanas, importa un eksporta kontroli un izskaušanu saistībā ar nelikumīgām darbībām Savienībā un pasaulē;
	(b) nepieciešamību pakāpeniski izbeigt atlikušos dzīvsudraba lietojumus, piemēram, bākās un porozimetrijā;
	(c) nepieciešamību paplašināt 11. pantā minēto dzīvsudraba atkritumu avotu sarakstu.
	Kopā ar šā punkta trešajā daļā minēto ziņojumu Komisija attiecīgajā gadījumā ierosina tādus pasākumus kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 649/2012 [1a]***pārskatīšana un dzīvsudraba amidohlorīda (HgNH2Cl) eksporta ierobežojumi.***
	[1a] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 649/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par bīstamo ķīmisko vielu eksportu un importu (OV L 201, 27.7.2012., 60. lpp.).”

Grozījums Nr. 12

Regulas priekšlikums

1. pants – 1. daļa – 1.e punkts (jauns)

Regula (ES) 2017/852

19. pants – 3. punkts

Spēkā esošais teksts	*Grozījums*
	(1e) regulas 19. pantā 3. punktu aizstāj ar šādu:
3. Komisija vajadzības gadījumā kopā ar tās 1. un 2. punktā minētajiem ziņojumiem iesniedz tiesību akta priekšlikumu.	“3. Komisija vajadzības gadījumā kopā ar tās ***šajā pantā*** minētajiem ziņojumiem iesniedz tiesību akta priekšlikumu.***”***

Grozījums Nr. 13

Regulas priekšlikums

Pielikums – 1. daļa – 2. punkts

Regula (ES) 2017/852

II pielikums – A daļa – 4.a ieraksts

	Komisijas ierosinātais teksts	
"4.a	Vispārējai apgaismei paredzētas trīsjoslu luminofora spuldzes, kas nav iekļautas 4. ieraksta a) punktā.	***31.12.2027***
	Grozījums	
"4.a	Vispārējai apgaismei paredzētas trīsjoslu luminofora spuldzes, kas nav iekļautas 4. ieraksta a) punktā.	***31.12.2025***

Grozījums Nr. 14

Regulas priekšlikums

Pielikums – 1. daļa – 2. punkts

Regula (ES) 2017/852

II pielikums – A daļa – 4.c ieraksts

	Komisijas ierosinātais teksts	
4.c	Nelineārās trīsjoslu luminofora spuldzes.	***31.12.2027***
	Grozījums	
4.c	Nelineārās trīsjoslu luminofora spuldzes.	***31.12.2025***

Grozījums Nr. 15

Regulas priekšlikums

Pielikums – 1. daļa – 3. punkts

Regula (ES) 2017/852

II pielikums – A. daļa – 5.a ieraksts

	Komisijas ierosinātais teksts	
5.a	Vispārējai apgaismei paredzētas augstspiediena dzīvsudraba nātrija (tvaiku) spuldzes (HPS).	31.12.2025

	Grozījums	
5.a	Vispārējai apgaismei paredzētas augstspiediena dzīvsudraba nātrija (tvaiku) spuldzes (HPS)***, kurās:*** (a) ***P ≤ 105 W, pārsniedzot 16 mg Hg;*** (b) ***105 W < P ≤ 155 W, pārsniedzot 20 mg Hg;*** (c) ***P > 155 W, pārsniedzot 25 mg Hg.***	31.12.2025